

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Krakowie**

Kraków, dnia grudnia 2010 r.

**Pani
Romana Gajdek
Dyrektor
Powiatowego Centrum
Pomocy Rodzinie
ul. Słoneczna 7
38-300 Gorlice**

P/10/143
LKR-4101-15-04/2010

Wystąpienie pokontrolne

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie przeprowadziła – na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.) – kontrolę Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gorlicach, zwanego dalej PCPR, w zakresie organizacji i finansowania warsztatów terapii zajęciowej przy udziale środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) w okresie 2008 – 2010 I półrocze.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole podpisanym przez Panią Dyrektor 30 listopada 2010 r. i omówione na naradzie pokontrolnej 8 grudnia 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przesyła niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania PCPR w badanym zakresie pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, które jednak nie miały wpływu na kontrolowaną działalność. Uzasadnienie oceny ogólnej stanowią poniższe uwagi i oceny szczegółowe:

1. W okresie 2008 - I poł. 2010 na terenie powiatu gorlickiego działało pięć warsztatów terapii zajęciowej, w tym WTZ w Lipinkach od grudnia 2008 r., w których z rehabilitacji

społecznej i zawodowej korzystało 132 uczestników. Ostatnie zwiększenie liczby uczestników miało miejsce w grudniu 2008 r. (o 2 osoby w WTZ w Dominikowicach). Zgodnie z ostatnimi rocznymi sprawozdaniami z działalności rehabilitacyjnej i wykorzystania środków finansowych złożonymi przez Warsztaty na przyjęcie do Warsztatów oczekiwało 6 osób (stan na 31 grudnia 2009 r.).

Na pokrycie kosztów działalności warsztatów ze środków PFRON wypłacono: w 2008 r. – 1 411,9 tys. zł, w 2009 r. – 1 953 tys. zł, w I półroczu 2010 r. – 976,3 tys. zł. Kwota dofinansowania ze środków własnych Powiatu wyniosła: w 2008 r. – 156,6 tys. zł, w 2009 r. – 217 tys. zł, w I półroczu 2010 r. – 117,8 tys. zł.

2. W okresie objętym kontrolą do PCPR w Gorlicach wpłynął jeden wniosek o dofinansowanie kosztów utworzenia i działalności warsztatu terapii zajęciowej ze środków PFRON złożony przez Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Wolność i Miłość” Diecezji Rzeszowskiej. Do oceny merytorycznej i formalnej wniosku Starosta Gorlicki, zgodnie z § 4 Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2004 r. w sprawie warsztatów terapii zajęciowej (Dz. U. Nr 63, poz. 587), zwanego dalej „rozporządzeniem o wtz”, powołał Zespół. Wniosek został oceniony rzetelnie zgodnie z procedurą określoną w § 3 ust. 4 i ust.5 oraz § 4 ust. 3 rozporządzenia o wtz. Umowa w przedmiocie dofinansowania ze środków PFRON kosztów utworzenia i działalności Warsztatu Terapii Zajęciowej w Lipinkach została zawarta 5 listopada 2008 r. NIK nie wnosi uwag do sposobu rozliczenia środków PFRON przekazanych przez powiat na dofinansowanie kosztów adaptacji i rozbudowy pomieszczeń WTZ w Lipinkach oraz na zakup niezbędnego wyposażenia.
3. NIK pozytywnie ocenia ujęcie w Regulaminie organizacyjnym PCPR zadań związanych z dofinansowaniem tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej oraz nadzorem nad ich działalnością. Obowiązki dotyczące warsztatów terapii zajęciowej, takie jak m.in. prowadzenie spraw w zakresie dofinansowania warsztatów, przeprowadzanie okresowych kontroli w zakresie prawidłowości wykorzystania środków finansowych oraz działalności merytorycznej WTZ, koordynacja sporządzania zapotrzebowań środków na realizację zadań dofinansowywanych przez PFRON, powierzono pracownikowi Zespołu ds. rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych. Ponadto w ww. Zespole prowadzony jest podręczny rejestr dotyczący uczestników WTZ z powiatu gorlickiego.
4. Izba pozytywnie ocenia opracowanie „Powiatowego Programu Działań Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Powiatu Gorlickiego na lata 2004-2008” oraz „Strategii

rozwiązywania problemów społecznych powiatu gorlickiego na lata 2009-2015”. Obydwa dokumenty opracowano przy współudziale PCPR, któremu powierzono równocześnie monitorowanie i ocenę realizacji „Programu” oraz koordynację m.in. zadania zakładającego rozwój sieci dziennych ośrodków wsparcia dla osób niepełnosprawnych („Strategia”).

5. NIK nie wnosi zastrzeżeń do określenia kwalifikacji pracowników wskazanych w umowach zawartych z jednostkami prowadzącymi Warsztaty, jednak Izba zwraca uwagę na brak jednolitości w zakresie sposobu ich określenia w poszczególnych umowach. W kontrolowanym okresie zawarto umowy z pięcioma jednostkami prowadzącymi warsztaty terapii zajęciowej. Zgodnie z § 5 ust. 2 lit. 4 rozporządzenia o wtz w ww. umowach wskazano liczbę pracowników, liczbę etatów, wykaz stanowisk oraz wymagane kwalifikacje. W dwóch umowach dotyczących kontynuowania finansowania działalności WTZ¹ nie określono kwalifikacji osób już zatrudnionych w Warsztacie ograniczając się do wskazania, że zatrudnieni pracownicy posiadają wykształcenie *„na poziomie, i o kierunku umożliwiającym im właściwą realizację czynności służbowych”*.
6. Izba nie wnosi uwag do sposobu określania środków finansowych przeznaczonych na działalność warsztatów terapii zajęciowej. Wysokość środków na dany rok została we wszystkich przypadkach określona w aneksach do umów. Wykazany w aneksach udział środków PFRON w ogólnej kwocie środków na działalność warsztatu we wszystkich przypadkach wynosił 90%, rodzaje kosztów wyszczególnione w aneksach do umów były zgodne z określonymi w § 19 ust. 1 rozporządzenia o wtz. Wszystkie aneksy zostały podpisane po przyjęciu przez Radę Powiatu Gorlickiego uchwały w sprawie określenia zadań i wysokości środków PFRON przeznaczonych na ich realizację. Aneksy określające wysokość środków na rok 2008 i 2010 zostały podpisane w terminie wskazanym w § 5 ust. 5 rozporządzenia o wtz, tj. w terminie 14 dni od przyjęcia przez Radę Powiatu ww. uchwały. Przekroczenie wymaganego terminu w 2009 r.² zostało spowodowane m.in. przez konieczność podpisania aneksów do umów uwzględniających nowe koszty działalności Warsztatów ustalone przez Zarząd Powiatu. Zawarcie aneksów było możliwe dopiero po odesłaniu do PCPR przez jednostki prowadzące warsztaty nowych planów finansowych na 2009 r.

¹ Umowy z kwietnia 2006 r. dot. WTZ „Rodzina” i Dominikowice.

² Uchwałę podjęto 30.12.2008 r., aneksy podpisano 2.02, 3.02, 4.02, 5.02 i 20.02.2009 r.

7. NIK pozytywnie ocenia przekazywanie przez PCPR w Gorlicach środków PFRON na bieżącą działalność w poszczególnych kwartałach 2008 – 2010 I półrocze w terminie określonym w § 20 ust. 3 rozporządzenia o wtz, tj. do 25 dnia miesiąca rozpoczynającego kwartał. Środki były przekazywane po przyjęciu kwartalnych informacji o wydatkowaniu środków PFRON, terminowo złożonych i zawierających wykaz kosztów mieszczących się w katalogu kosztów, które mogą być dofinansowane przez PFRON, określonym w § 19 ust. 1 rozporządzenia o wtz. W przypadku czterech warsztatów środki pomniejszone o odsetki były przekazywane na rachunki bankowe warsztatów terapii zajęciowej, natomiast zastrzeżenia NIK budzi przekazywanie przez PCPR środków finansowych dla WTZ w Dominikowicach, prowadzonego przez Gminę Gorlice. Środki dla wskazanego Warsztatu PCPR przekazywał kwartalnie w pełnej wysokości na wyodrębniony rachunek bankowy Gminy Gorlice, mimo, że § 20 ust. 3 rozporządzenia o wtz nakazuje przekazywanie środków pomniejszonych o kwotę odsetek na wyodrębniony rachunek bankowy warsztatu. W kontrolowanym okresie w ten sposób na rachunek Gminy przekazano środki w łącznej wysokości 935 298,00 zł. Środki te Gmina przekazywała na rachunek Warsztatu. Czas pomiędzy przelewem środków przez PCPR a ich wpływem na konto WTZ w Dominikowicach nie przekraczał 2 dni roboczych. Odsetki w kwocie określonej w kwartalnych informacjach o wydatkowaniu środków PFRON przekazanych do PCPR Warsztat przelewał na konto PFRON dla powiatu gorlickiego.
8. Roczne sprawozdania z działalności rehabilitacyjnej i wykorzystania środków finansowych warsztatu za 2008 i 2009 rok były składane przez jednostki prowadzące warsztaty terapii zajęciowej w terminie określonym w § 21 ust. 1 rozporządzenia o wtz i zawierały wszystkie elementy wymienione w § 21 ust. 2 ww. rozporządzenia. Ze sprawozdań tych PCPR uzyskiwał m.in. informacje o kompleksowych ocenach realizacji przez uczestników warsztatów Indywidualnych Programów Rehabilitacji, w tym o wskazaniach do umieszczenia w ośrodkach wsparcia lub uzyskaniu przygotowania do podjęcia zatrudnienia. Według informacji zawartych w ww. sprawozdaniach w kontrolowanym okresie Rady Programowe warsztatów dokonały 72 kompleksowych ocen uczestników warsztatów, w wyniku których 1 osobę skierowano do ośrodka wsparcia a 71 osobom przedłużono uczestnictwo w terapii ze względu na: pozytywne rokowania co do przyszłych postępów w rehabilitacji umożliwiających podjęcie zatrudnienia i kontynuowanie rehabilitacji zawodowej w warunkach pracy chronionej lub na rynku pracy (48 osób), okresowy brak możliwości podjęcia zatrudnienia (6 osób),

okresowy brak możliwości skierowania osoby niepełnosprawnej do ośrodka wsparcia (17 osób).

9. NIK nie wnosi uwag do działań PCPR stanowiących realizację dyspozycji art. 35a ust. 1 pkt 4 i 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92 ze zm.) zwanej dalej „ustawą o rehabilitacji zawodowej”. Zgodnie z tą dyspozycją do zadań powiatu należy m.in. podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności. W ramach wykonywania ww. zadań przystąpiono do realizacji ogłoszonego przez PFRON programu „Program wyrównywania różnic między regionami”, w ramach którego w latach 2004-2007 dofinansowane zostało utworzenie 24 miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych posiadających skierowanie do pracy z Powiatowego Urzędu Pracy. PCPR realizuje również projekt skierowany do grupy osób niepełnosprawnych pn. „Aktywność i integracja szansą na lepsze jutro” w ramach PO KL, w ramach którego zatrudniony został doradca ds. osób niepełnosprawnych, do zadań którego należy m.in. informowanie osób niepełnosprawnych o przysługujących im ulgach, uprawnieniach, dofinansowaniach udzielanych przez powiat ze środków PFRON oraz o programach realizowanych na rzecz osób niepełnosprawnych. Ponadto PCPR podjął działania zmierzające do zatrudnienia w każdym warsztacie doradcy zawodowego lub uzyskania przez pracownika WTZ takich kwalifikacji.

W 2006 r., w ramach planu Zarządu Powiatu zmierzającego do utworzenia zakładu aktywności zawodowej (ZAZ), PCPR ustaliło liczbę osób niepełnosprawnych spełniających kryteria zatrudnienia w zakładzie. Z uwagi na brak środków PFRON znajdujących się w dyspozycji Małopolskiego Urzędu Marszałkowskiego, które mogłyby zostać przeznaczone na ZAZ-y³ próby jego utworzenia okazały się jednak bezskuteczne.

Od 2004 r. powiat gorlicki zlecał w trybie ustawy o pomocy społecznej⁴ prowadzenie Dziennego Ośrodka Wsparcia (DOW) dla osób z zaburzeniami psychicznymi w Gorlicach, z filią w Bobowej. W wyniku podejmowanych od 2007 r. przez PCPR starań w styczniu 2010 r. nastąpiło poszerzenie DOW o 10 miejsc. Jednak uczestnicy Warsztatów, co do których Rada Programowa podjęła decyzję o przedłużeniu uczestnictwa ze względu na okresowy brak możliwości skierowania do ośrodka wsparcia, nie skorzystali z możliwości uczestnictwa w DOW i nie podjęli działań zmierzających do

³ § 5 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 13.05.2003 r. w sprawie algorytmu przekazywania środków PFRON samorządom wojewódzkim i powiatowym (Dz.U. Nr 88, poz. 808 ze zm.).

⁴ Ustawa z 12.03.2004 r. o pomocy społecznej (j.t. Dz.U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 ze zm.).

złożenia wniosku i skompletowania dokumentacji niezbędnej do uzyskania skierowania do Ośrodka.

NIK zwraca uwagę na brak w PCPR aktualnych informacji o liczbie osób niepełnosprawnych z terenu powiatu gorlickiego, w tym osób posiadających wskazania do uczestnictwa w terapii zajęciowej. Zdaniem Izby posiadanie takich informacji dałoby PCPR lepszą możliwość pełnego i rzetelnego realizowania zadań określonych w art. 35 a ust. 1 pkt. 4 ustawy o rehabilitacji zawodowej oraz wynikających ze „Strategii rozwiązywania problemów społecznych powiatu gorlickiego na lata 2009-2015”. Przy czym należy podkreślić, że dane dotyczące osób, które złożyły wniosek o ustalenie niepełnosprawności, w tym wskazanie dotyczące uczestnictwa w terapii zajęciowej, są gromadzone przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Gorlicach w systemie Elektronicznego Krajowego Systemu Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności utworzonym na mocy art. 6 d ustawy o rehabilitacji zawodowej, który jak poinformowała Przewodnicząca tego Zespołu *„(...) nie pozwala jednak na wygenerowanie z pozycji Powiatowego Zespołu (...) dowolnych zestawień cząstkowych zawierających np. orzeczenia ze wskazaniem do uczestnictwa w terapii zajęciowej”*.

10. NIK nie wnosi uwag do realizacji przez PCPR obowiązku przeprowadzenia w warsztatach corocznych kontroli zgodnie z art. 10b ust. 6a ustawy o rehabilitacji zawodowej. W okresie objętym kontrolą PCPR przeprowadziło 12 kontroli, których zakres wynikał z § 22 ust. 2 rozporządzenia o wtz i obejmował m.in.: realizację wydatków ze środków PFRON w wybranym kwartale, prowadzenie dokumentacji w zakresie dokonywania ocen kompleksowych, zgodność postanowień umowy ze stanem faktycznym w zakresie czasu trwania zajęć i obecności uczestników. We wszystkich przypadkach PCPR terminowo przekazało pisemne informacje o wynikach kontroli jednostkom prowadzącym warsztaty. Przy stwierdzeniu nieprawidłowości do informacji dołączane były zalecenia pokontrolne, których wykonanie sprawdzano weryfikując przekazane przez jednostki prowadzące warsztaty wyjaśnienia.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie wnosi o:

1. Kontynuowanie działań w celu ułatwienia znalezienia zatrudnienia lub umieszczenia w ośrodku wsparcia uczestników WTZ, wobec których Rada Programowa odpowiednio zajęła stanowisko uzasadniające przedłużenie uczestnictwa w terapii ze

względem na okresowy brak możliwości podjęcia zatrudnienia lub okresowy brak możliwości skierowania do ośrodka wsparcia.

2. Kontynuowanie działań zapewniających PCPR posiadanie informacji o liczbie osób niepełnosprawnych z terenu powiatu gorlickiego, w tym posiadających wskazania do uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej.
3. Przekazywanie środków PFRON na bieżącą działalność WTZ w Dominikowicach zgodnie z dyspozycją z § 20 ust. 3 rozporządzenia o wtz.
4. Określenie w umowach dotyczących kontynuowania finansowania działalności WTZ „Rodzina” i WTZ w Dominikowicach kwalifikacji osób zatrudnionych w tych warsztatach.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Panią Dyrektor, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Krakowie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o której mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały w sprawie ich rozstrzygnięcia przez właściwą komisję NIK.

Otrzymują:

1. Adresat.
2. Akta kontroli.